kvægNYT
NR. 15 20. NOV 2026

Vækstplanen skal give dansk kvægbrug mulighed for at udvikle sig

I mandags blev vækstplanen offentliggjort. Den er en del af den grønne trepart og skal sikre, at landbruget også kan udvikle sig, mens klima- og miljøkravene skærpes. Et vækstteam med blandt andre Arla, Danish Crown og SEGES Innovation har leveret forslagene. Og for kvægbruget er der meget at glæde sig over.

Vækstteamet foreslår mindst 250 mio. kr. årligt fra 2027 til 2035 til nye og moderniserede stalde. Det er vigtigt, når vi både skal reducere udledningerne og leve op til nye krav til kvægstaldene fra 2034. Samtidig lægges der op til en særskilt indsats for større lagerkapacitet til husdyrgødning.

Vi glæder os især over ønsket om flere klimavirkemidler og hurtigere godkendelser. Der er muligheder i foder, avl, genetik, management og staldteknologi. Men det kræver, at forskning og afprøvning fører til løsninger, som virker i staldene og er forsvarlige for dyrene. Vækstplanen peger konkret på, at flere klimaeffektive foderløsninger skal kunne godkendes som virkemidler under CO_2e-afgiften. Det er vigtigt, at landmanden får anerkendt de reduktioner, der bliver investeret i.

> Investeringer kræver vished om fremtidens vilkår

Viden i staldene

Planen foreslår også at investere i sensorer, måleudstyr og kunstig intelligens, så klimaeffekter bliver lettere at dokumentere, og vi kan styrke både dyrevelfærd og produktivitet.

Her begynder vi ikke fra nul. Vi har gennem generationer indsamlet data om køernes sundhed, fodring, ydelse og genetik og brugt dem til store fremskridt, blandt andet i avlsarbejdet. Nu arbejder vi på at bringe forskere, virksomheder og landmænd tættere sammen. Målet er at gøre vejen fra ny viden til konkrete forbedringer på bedrifterne kortere.

Vi glæder os også over forslagene om kortere sagsbehandling, moderniserede ammoniakregler og bedre mulighed for at bruge eksisterende stalde uden at gå på kompromis med dyrevelfærden.

Men investeringer kræver vished om fremtidens vilkår. Kvælstofreguleringen kan eksempelvis påvirke, hvor vi kan dyrke majs og andet grovfoder tæt på bedrifterne. Det har betydning for økonomien og for de beslutninger, der skal træffes om fremtidens produktion.

Vi har dygtige landmænd, stærke forskningsmiljøer og virksomheder med ny teknologi. Nu skal de konkrete forslag blive til handling, så vi fortsat kan producere mælk og kød med høj dyrevelfærd, lavere klimaaftryk og sund økonomi.

SCAN QR-KODEN

Se Vækstteamets anbefalinger

Ida Storm og Jesper Arnth
Direktør og formand
Sektor for Kvæg, Landbrug & Fødevarer

Få alle fagfolk med før første spadestik

Ulrik Lassen har bygget om og udvidet to gange og har nu nye planer på bordet. Dyrlæge, kvæg- og miljørådgiver samt byggerådgiver skal tænkes med, før beslutningen om at bygge bliver taget.

Mælkeproducent Ulrik Lassen har allerede to større omgange med ombygning og udvidelse bag sig, og nu gælder planerne kalvene. Men selv med erfaring i bagagen er der god grund til at få flere øjne på planerne, inden de bliver til beton og inventar.

"Det er sund fornuft at gøre det rigtigt fra starten. Vi skal have de forskellige fagligheder med, mens vi stadig kan ændre på tingene," siger Ulrik Lassen.

Et byggeri skal fungere for både køer og mennesker i mange år. Derfor handler forberedelsen også om at få stillet de spørgsmål, som man ikke selv har tænkt på. Hvor skal en syg ko behandles? færdes dyrene mellem afsnittene? Og kan medarbejderne udføre de daglige opgaver sikkert og enkelt?

"Jeg kender min bedrift og ved, hvordan hverdagen fungerer. Men dyrlægen og byggeingsrådgiveren ser noget andet, end jeg gør. Det vil jeg gerne have med, før vi beslutter os," siger han.

Flere øjne på samme tegning

Chefkonsulent Anja Juul Freudendal fra SEGES Innovation anbefaler, at landmanden samler dyrlæge, kvæg- og miljørådgiver samt byggerådgiver tidligt. De skal have mulighed for at drøfte løsningerne sammen, før projektet ligger fast, og den endelige beslutning om at bygge bliver taget.

"Det er i samtalen mellem fagligheder-ne, at vi kan opdage, hvis en løsning skaber problemer et andet sted. Derfor skal alle med om bordet, mens der stadig er noget at diskutere og ændre," siger hun.

Dyrlægen kan bidrage med viden om besætningens sundhed, smittebeskyttelse og håndtering af dyrene. Byggerådgiveren kan omsætte behovene til indretning og sammenhæng mellem staldafsnittene og vurdere, hvordan løsningerne kan udføres, og hvad de betyder for pris og byggeforløb. Miljørådgiveren kan give overblik over mulige placeringer, mens kvægrådgiveren kender hverdagen på bedriften.

En placering af sygebokse kan se oplagt ud på tegningen. Men hvordan får man koen

Ny guide hjælper dig fra staldskitse til hverdag

SEGES Innovation har samlet de spørgsmål, du bør stille, før du bygger. Guiden skal få smittebeskyttelse, dyrevelfærd og daglig drift med i de første streger.

Hvor kører gyllevognen, og krydser den kalvenes vej gennem gården? Den slags spørgsmål skal på bordet længe før gravemaskinen ruller ind. Det skal den nye guide fra SEGES Innovation, "Fra skitse til drift", hjælpe kvægproducenterne med.

SE GUIDEN HER

Guiden er et praktisk redskab til dig, der planlægger en ny stald, en tilbygning eller større ændringer i de eksisterende rammer. Den kan bruges til at forberede rådgivermøder og gennemgå skitser, mens placering og indretning stadig kan ændres.

"Vi vil hjælpe landmanden med at få stillet de rigtige spørgsmål fra begyndelsen. Smittebeskyttelse og gode arbejdsgange skal tænkes ind, før løsningerne bliver lagt fast," siger Betina Tvistholm, kvægfagdyrlæge hos SEGES Innovation.

Tag hverdagen med på tegningen

Et konkret råd er at tegne ruter for dyr, foder, gylle og besøgende ind på et luftfoto. Det gør det lettere at opdage, hvor ren og uren trafik krydser hinanden, eller hvor en lastbil kommer for tæt på kalve og foderbord.

Guiden lægger op til, at byggerådgiver,

"Fra skitse til drift" er et praktisk redskab til at få tænkt de gode arbejdsgange ind, før staldbyggeriet sættes i gang.

miljørådgiver, kvægrådgiver og dyrlæge inddrages tidligt. Medarbejderne bør også være med: De kender de daglige opgaver og kan pege på løsninger, som bliver besværlige i praksis eller gør det svært at håndtere dyrene sikkert.

"Indretningen skal gøre det let at gøre det rigtige. Derfor skal vi også tale om, hvordan

derhen, og er der plads til at undersøge og behandle den? Her skal hensynet til koen, medarbejderen og bygningens indretning mødes.

"Vi skal prøve at gå arbejdsdagen igennem, allerede mens stalden er på papir. Hvor går køerne, hvor går medarbejderne, og hvor skal der være adgang til behandling? Det er langt lettere at flytte en streg på skitsen end en væg," siger Anja Juul Freudendal.

Tænk hele bedriften med

Når der bygges til eller om, skal det nye spille sammen med det, der står i forvejen. Flere pladser i ét afsnit kan øge presset på andre dele af stalden. Derfor skal rådgiverne også se på, hvordan dyr, foder og mennesker bevæger sig gennem hele anlægget.

Det fælles møde bør begynde med landmandens mål: Hvad skal byggeriet løse, og hvordan skal hverdagen se ud bagefter? Når målet er tydeligt, bliver det lettere at vurdere forslagene og prioritere pengene.

"Et godt projekt tager udgangspunkt i den bedrift, det skal fungere på. Derfor skal landmandens og medarbejdernes erfaringer være en del af grundlaget, når fagfolkene finder løsningerne sammen," siger Anja Juul Freudendal.

At samle fagfolkene og få deres blik på planerne er en investering, mener Ulrik Lassen. Det koster nogle konsulenttimer at få kigget på tegningerne, men de penge er mere end godt givet ud.

"Stalden skal holde i mange år, og det er irriterende at gå og bøvle med noget, der kunne være bygget rigtigt i første omgang. Så vil jeg gerne betale for, at vi får vendt tingene ordentligt fra starten," siger han.

VIL DU VIDE MERE OM GOD SMITTEBESKYTTELSE

Scan koden for at finde flere videoer og podcast, som giver dig gode råd om god smittebeskyttelse .

man flytter syge dyr, muger ud og skifter støvler, når vi ser på skitsen," siger Anja Juul Freudendal, chefkonsulent hos SEGES Innovation.

Undervejs giver guiden spørgsmål, som hjælper med at afklare ansvar og aftale, hvem der følger op. Den minder også om at beregne plads til alle dyregrupper på bedriften, selv om der kun bygges til malkekøerne.

Arbejdet slutter ikke med byggeriet. Før dyrene flytter ind, skal medarbejderne kende staldens funktioner og de rutiner, der skal få planerne til at fungere i hverdagen.

Lækre fliser i et nyrenoveret forrum gør det nemmere og mere indbydende at holde rent.

Alting har et sted at blive hængt op eller sat på plads – så intet står på gulvet.

Hver ting har sin plads

Gode rutiner i hverdagen gør smittebeskyttelse nemmere.

Simple skilte kan hjælpe med til at huske på de gode rutiner.

TAG SMITTEN VED HORNENE

Når hver ting har sin faste plads, er det lettere at holde orden og lettere at finde tingene igen efter brug. Enkle løsninger som skabe, knager, støvleophæng, hylder og kasser kan gøre en stor forskel.

I forrummet kan støvleophæng til medarbejdere og besøgende gøre det nemt at holde styr på rent og beskidt fodtøj. Skabe og hylder hjælper med at holde papirer, udstyr og småting rene og samlet.

I kalvekøkkenet gør knager og ophæng det lettere at holde udstyr tørt og rent. Jo færre ting der står på gulvet, jo lettere er det at gøre rent.

Gør de gode rutiner lette at følge

Selv de bedste rutiner virker kun, hvis de bliver fulgt. Derfor kan små påmindelser gøre en stor forskel.

Skilte kan minde om at skifte fodtøj. Farvede fodspor kan vise vejen til støvlevaskeren. En kæde eller et skilt ved den forkerte udgang kan hjælpe alle med at vælge den rigtige vej.

Jo lettere det er at gøre det rigtige, jo større er chancen for, at det bliver gjort hver gang.

God smittebeskyttelse handler ikke om store investeringer, men om gode vaner, der virker hver dag.

Strømperiste hele vejen til kontordøren gør det nemt og attraktivt for medarbejderne at tage støvlerne af – uden at få våde og kolde fødder.

Farvede fodspor kan vise vej til omklædning eller støvlevask

Hylder og ophæng gør orden nemt og overskueligt.

Redskaber kan også farvekoordineres til de enkelte staldafsnit, så det er nemt at holde orden.

DYRESUNDHEDSLOVEN

God smittebeskyttelse begynder på din bedrift

God smittebeskyttelse giver sundere dyr, bedre dyrevelfærd og mindsker risikoen for at sprede sygdomme mellem besætninger. Nu er myndighederne begyndt at kontrollere, om kvægbesætninger lever op til dyresundhedslovens krav. Her får du en guide til, hvor du med fordel kan sætte ind.

Tre områder kræver særlig opmærksomhed:

1. Gødning og transport
Undgå, at gylletransporter, biogasbiler og andre urene køretøjer krydser de rene køreveje eller kommer tæt på dyr og foder. Sker det alligevel, skal der gøres grundigt rent, inden den almindelige trafik genoptages.

2. Transport af dyr
Lastbiler med fremmede dyr kan bringe smitte ind i besætningen. Indret derfor udleveringen, så transportøren ikke kommer i kontakt med dine dyr. Brug gerne en transportvogn ved udlevering af slagtedyr og kalve. Tænk også over placeringen af døde dyr til DAKA.

3. Personadgang og forrum
Sørg for tydelig skiltning, ren adgang og et velfungerende forrum. Her skal være mulighed for håndvask, sæbe, desinfektion, rene håndklæder samt rent overtrækstøj og støvler i passende størrelser. Det skal være nemt for gæster og medarbejdere at gøre det rigtige.

Husk smittebeskyttelsen i stalden

Adskil så vidt muligt dyrene efter alder, brug separat udstyr i staldafsnittene, og sørg for mulighed for støvlevask og adgang til engangsudstyr ved håndtering af småkalve.

Få lavet en plan med din dyrlæge

Din dyrlæge kan hjælpe med at gennemgå ejendommen og prioritere forbedringerne. Har du en sundhedsrådgivningsaftale, skal smittebeskyttelsen gennemgås mindst én gang årligt.

Du behøver ikke ændre alt på én gang. Det vigtigste er at få overblik og en konkret plan. For god smittebeskyttelse er ikke kun et spørgsmål om at leve op til lovgivningen. Det er en investering i sundere dyr, en mere robust produktion og et fælles ansvar for at holde smitsomme sygdomme ude af dansk kvægbrug.

LÆS MERE HER

Find hjælp og inspiration hos *Tag smitten ved hornene* på LandbrugsInfo.

FarmGuard skal vise vej

FarmGuard er en prototype udviklet i projektet Smartguard, der skal gøre det lettere at dele oplysninger om smittebeskyttelse med bedriftens besøgende.

Hvor skal chaufføren køre, og hvilke støvler skal montøren bruge? Den slags beskeder når ikke altid frem til dem, der kommer på bedriften.

Som led i projektet FarmGuard har SEGES Innovation interviewet landmænd, samarbejdspartnere og andre interessenter om deres behov. Analysen bygger på 27 interviews.

"Kørselsruter, så fragtmænd ikke kører gennem køernes drivvej," lyder et ønske fra en af de landmænd, SEGES har interviewet.

Et digitalt skilt i lommen

Prototypen er en webapp til mobilen, tænkt som et digitalt supplement til skilte og dialog i den daglige drift. Interviewene peger på fire vigtige oplysninger: sundhedsstatus, adgangsveje, bedriftens krav og kontaktpersoner. Oplysninger om sundhedsstatus og kontaktpersoner skal være aktuelle og korrekte.

Oplysningerne bør passe til besøget, for det kan være meget forskellige formål, gæsterne har med deres besøg. Montøren skal måske hen til malkerobotten, mens kalvetransportøren skal finde udleveringsstedet. Adgangen bør være enkel, eksempelvis via et link eller en QR-kode.

Flere deltagere er skeptiske over for endnu en app. Som en landmand siger i interviewmaterialet: "Vil bare helst læse det på et skilt."

Rapporten anbefaler derfor at afprøve en enkel udgave ved konkrete besøg. Det skal vise, om besøgende bruger oplysningerne, finder den rigtige vej og følger instruktionerne. Effekten er endnu ikke dokumenteret. Erfaringerne fra afprøvningen skal indgå i det videre arbejde med en egentlig løsning.

kvægNYT udgives af Landbrug & Fødevarer, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, +45 8740 5000 • ANSV. REDAKTØR: Ida Storm, ims@lf.dk
FOTO: (Hvor ikke andet er nævnt) LandbrugsMedierne • ANNONCESALG: Mikkel Krogh, mikk@seges.dk • ABONNEMENT/ADRESSEÆNDRINGER: Max Jørgensen, 8740 5079, mjg@seges.dk • Indholdet af kvægNYT må gengives med kildeangivelse. Reklameindstik afspejler ikke nødvendigvis Landbrug & Fødevarers holdning til de annoncerede produkter ISSN 1904-3597 (tryk) ISSN 1904-5212 (web).

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Kvæg